

Коритін Денис Сергійович,
*здобувач НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*

ПІДТРИМКА МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ ЗА РАХУНОК ІНОЗЕМНИХ ТА ВІТЧИЗНЯНИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Важливим фактором, що впливає на розвиток МСП є забезпечення їм фінансово-кредитної підтримки, тому, в будь-якому випадку найбільш доступними є кредитні кошти, які, серед джерел фінансових ресурсів МСП, за статистикою займають третє місце після доходів від діяльності суб'єктів підприємництва та особистих коштів засновників.

Розглянемо програми ЄС з підтримки МСП в Україні, які передбачають надання фінансових кредитів.

Як приклад можна навести проект InnovFin, яка існує в «Ініціативі «East» в рамках ПВЗВТ (ЄІВ) та є довгостроковим проектом терміном до 2031 року, виконавцем якого є Європейський інвестиційний банк (ЄІБ). Це проект спрямований на полегшення доступу МСП до фінансування інноваційних проектів, який, наприклад, реалізується в Україні ПАТ «ПроКредит Банк» і є частиною спільної ініціативи Європейського Інвестиційного Фонду (ЄІФ) та Європейського союзу. В рамках даної Ініціативи під інноваціями розуміються такі інвестиції, що є новими для компанії і які сприяють її модернізації, та які, в свою чергу, відповідають заздалегідь узгодженим критеріям ЄІФ. Проект InnovFin перш за все зосереджується на підприємствах, орієнтованих на розвиток та інноваційну діяльність, та на компаніях, що інвестують у нові технології та енергоефективність, а також на тих, хто відслідковує існуючі тенденції на ринках задля покращення власних операцій. Під час реалізації відбувається заохочення МСП до створення та введення в експлуатацію інноваційних засобів, зниження вимог до застави, а також встановлення нижчих відсоткових

ставок. Відсоткові ставки за умовами кредитування: 5–7 % в іноземній валюті і 15–17 % у гривні. Програма передбачає відкриття нового напрямку діяльності чи виробництва ПАТ «ПроКредит Банк» висуває наступні вимоги до потенційних позичальників: фінансування інноваційних проектів, розмір кредиту від 2 млн. грн. та кількість працівників до 250 осіб. Програма здійснюється завдяки угоді InnovFin щодо гарантування позик для МСП за фінансової підтримки Європейського союзу в межах програми «Горизонт 2020» [1] і не поширюється на державні підприємства.

Разом з тим, інноваційність проектів позичальників не має за своїм визначенням відношення до інновацій відповідно до законів України, оскільки передбачає тільки новизну діяльності або товару для позичальника.

Відповідно до інформації наявної на сайті EU4Business одним із українських банків-партнерів є ПАТ АБ «Укргазбанк», який реалізує спільний з Європейським інвестиційним банком Проект «Основний кредит для МСП та компаній з середнім рівнем капіталізації». При цьому ПАТ АБ «Укргазбанк» вказує на 3 прийнятних бенефіціарів: малі та середні підприємства, компанії з середнім рівнем капіталізації та прийнятні компанії, посилаючись при визначенні ознак перших двох на Рекомендацію Комісії ЄС №2003/361/ЄС. Проте, дана рекомендація не містить визначення та ознак компанії з середнім рівнем капіталізації і не відповідає вказаній Рекомендації Комісії ЄС. Згідно інформації ПАТ АБ «Укргазбанк» про Програму фінансова вигода виражається у процентній ставці і становить мінімум 25 базисних пунктів (що складає 0,25 % річних) у порівнянні з річною процентною ставкою, яку ПАТ АБ «Укргазбанк» застосовував би до таких кредитів без участі Європейського інвестиційного банку, інформація про яку відсутня інформація на сайті та визначається індивідуально для кожного клієнта банку [2].

Іншим прикладом реалізації цієї Ініціативи є Програма кредитування МСП і установ із середньою капіталізацією, яка реалізується спільно ЄІБ і ПАТ «МЕГАБАНК». На МСП розповсюджуються наступні вимоги: кількість працівників на підприємстві – 250 осіб, проект сумою еквівалентною не більше 25,0 млн. євро. При додер-

жанні таких умов сума фінансування за рахунок коштів ЄІБ складає не більше ніж екв. 12,5 млн. євро і покриває до 100% вартості проекту. За умовами проекту підприємства отримують фінансову вигоду – зменшення розміру процентної ставки по субкредиту на 25 базисних пунктів (що становить 0,25 відсотків річних) в порівнянні з ринковою ставкою [3]. На офіційному сайті Банку інформація про відсоткову ставку відсутня.

Для порівняння розглянемо умови кредитування, що надаються провідними банками України за рахунок власних коштів без використання котів ЄС.

Так, згідно умов кредитування АТ «ОТР Банк» кредит надається у сумі від 25 тис. до 2,5 млн. грн. з відсотковою ставкою 19,9 річних, щомісячна комісія за управління лімітом овердафта складає 0,5 % від максимальної суми фактично використаного ліміту. Забезпечення заставою та порука не передбачені. Незручністю є короткостроковість та відсоткові витрати від 20,4 % [4].

ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» в рамках реалізації власної програми «АГРОКУБ» надає кредити в аграрній сфері на суму від 50 000 до 500 000 грн строком на 12 міс і відсотковою ставкою 2% на місяць (річна – 24 %). Вимога щодо застави відсутня [5]. По іншому виду фінансового кредиту, згідно умов лізингу відсоткова ставка на 12 міс. складає 1% річних з разовою комісією лізингу 1 % від предмету лізингу, вартість обладнання: 250 тис. – 300 млн. для суб'єктів МСБ, вимагається страхування та аванс 20/30 % від вартості предмету лізингу вітчизняного/іноземного виробництва, погашення здійснюється щомісячними рівними платежами. При цьому специфічні умови кредитування МСП не передбачено [6].

ПАТ «УКРСИББАНК», серед іншого, надає кредит на придбання обладнання/спецтехніки у сумі мінімально еквівалентній 1 000 USD, максимальним строком на 3 роки, відсоткова ставка: у UAH – від 13,9 %, у USD – від 3,9 %, у EUR – від 3,9 %. Також наявна вимога щодо забезпечення кредиту заставою обладнання / спецтехніки, на придбання яких надаються кредитні кошти. Комісія за надання кредиту складає 1% від суми кредиту (мінімальна комісія – 2000 грн) [7].

Висновки. Перелічені окремі програми підтримки шляхом надання кредитів МСП свідчать про більшу доступність за умовами надання таких кредитів та спрямованість на підтримку саме МСП.

Разом з тим, існує обмежене коло банків, які надають кредити МСП за рахунок іноземного фінансування. Але при такій обмеженості підтримки за рахунок іноземних коштів, кредити без відповідних іноземних програм в банках України менш доступні та більш обтяжливі для МСП.

Подальшого дослідження потребує вивчення правового регулювання відносин, пов'язаних з підтримкою МСП іншими фінансовими інструментами.

Література:

1. ПАТ «ПроКредит Банк». Програма InnovFin – фінансування інноваційних проєктів. URL: <http://www.procreditbank.com.ua/business-clients/loans/loan-programmes/>.
2. ПАТ АБ «Укргазбанк». Спільний з ЄІБ проєкт кредитування МСП та компаній з середнім рівнем капіталізації. URL: https://www.ukrgasbank.com/small_bussiness/credit/eib/.
3. ПАТ «МЕГАБАНК». Совместная с ЕИБ Программа кредитования МСП и учреждений со средней капитализацией. URL: <https://www.megabank.ua/corporate/credits/eib>.
4. Правила надання та користування банківською послугою Овердрафт «Гостинний»: затв. наказом АТ «ОТП Банк» № 332 від 23.10.2017. 14 с. URL: https://www.otpbank.com.ua/pdf/big-corporate/rules_w_o_06_11_2017.pdf.
5. Офіційний сайт проєкту «КУБ». URL: <https://kub.pb.ua/get-credit>.
6. Офіційний сайт ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК». URL: <https://privatbank.ua/>.
7. Офіційний сайт ПАТ «УКРСИББАНК». Кредит на придбання обладнання / спецтехніки. URL: https://my.ukrsibbank.com/ua/sme/credits/equipment_loan/.